

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Спеціальність	081 Право
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	Очна (денна, вечірня)
Рік підготовки, семестр	1 курс, 2 семестр
Обсяг дисципліни	3 кред. ЄКТС / 90 годин
Семестровий контроль / контрольні заходи	Екзамен / модульна контрольна робота
Розклад занять	rozklad.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про викладачів	https://psy.kpi.ua/vikladachi/

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми педагогіки вищої школи» передбачає ознайомлення здобувачів вищої освіти із теоретичними основами організації освітнього процесу у закладі вищої освіти та науковими основами управління вищою школою. Предметом педагогіки вищої школи є вивчення закономірностей, принципів та методів освіти (самоосвіти), навчання, виховання (самовиховання) і розвитку (саморозвитку) студентів (здобувачів), а також їх наукову і професійну підготовку у закладі вищої освіти відповідно до вимог суспільства і держави. Інтегральною компетентністю вивчення даної дисципліни є здатність виконувати посадові обов'язки викладача закладу вищої освіти.

Метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти здатностей:

- проводити критичний аналіз, оцінку й синтез нових ідей, педагогічних та психолого-педагогічних явищ;
- ефективно будувати педагогічну діяльність на основі засвоєних знань;
- системно аналізувати педагогічні явища на нових теоретико-методологічних засадах;
- реалізації освітніх програм у відповідності до стандартів вищої освіти;
- аналізу та вибору ефективних дидактичних методів навчання;
- розробки та проведення всіх видів занять і контрольних заходів у закладі вищої освіти;
- забезпечувати саморозвиток і самовдосконалення шляхом наукової рефлексії актуальних теоретико-методологічних проблем педагогіки;
- пропонувати концепції, моделі, винаходити й апробувати способи й інструменти професійної діяльності з використанням природничих, соціально-гуманітарних та економічних наук;
- самостійного засвоєння педагогічної літератури;
- критичної оцінки своїх занять.

Після засвоєння навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- актуальних проблем педагогіки вищої школи;
- теоретико-методологічних засад організації освітнього процесу у закладі вищої освіти;
- системи та сучасної структури освіти України;

- структури стандартів вищої освіти;
- дидактичної сутності пізнавальної діяльності студента та психолого-педагогічних аспектів її організації;
- актуальних рекомендацій щодо структури та методів проведення різних видів навчальних занять;
- сучасних стратегій, форм організації навчання й вимог до самостійної роботи студентів;
- сучасних вимог до складу і змісту навчально-методичної документації зі спеціальності та навчальної дисципліни;
- системи забезпечення якості та рекомендацій щодо проведення контрольних заходів;
- сутності нових та інформаційних технологій навчання у вищій школі;
- складових майстерності педагогічної діяльності викладача.

уміння:

- організовувати, визначати мету та аналізувати власну педагогічну діяльність на засадах педагогічного мислення;
- визначати та обирати актуальні доцільні методи та засоби навчання і контролю;
- організувати та керувати пізнавальною діяльністю студентів;
- організовувати взаємодію зі студентами з різними індивідуально-типологічними особливостями;
- застосовувати різноманітні, доцільні методи, прийоми організації емоційно-виховного впливу на студентів;
- застосовувати різні способи, прийоми формування у студентів наукових понять, умінь й навичок;
- застосовувати стратегії, методи, прийоми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- планувати структуру, зміст, процес організації лекції, практичного, семінарського заняття й самостійної роботи студентів;
- формувати у студентів інтерес до змісту й процесу навчання;
- аналізувати навчальну та навчально-методичну літературу і використовувати її в педагогічній практиці;
- здійснювати контроль і оцінку результатів навчання.

В результаті засвоєння дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть:

- забезпечувати умови ефективного навчального процесу при проведенні різних видів занять;
- реалізовувати технології творчої педагогічної діяльності;
- застосовувати педагогічну техніку та професійний артистизм;
- організувати та керувати пізнавальною діяльністю студентів;
- розробляти засоби діагностики результатів навчання;
- оцінювати навчальні та творчі досягнення студентів, використовувати результати для корекції та оптимізації процесу навчання;
- розвивати власні педагогічні здібності.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачу вищої освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек.

Дисципліна «Актуальні проблеми педагогіки вищої школи» вивчається після опанування дисциплін психологічної спрямованості у програмі бакалаврської підготовки та після опанування дисциплін педагогічної спрямованості у програмі магістерської підготовки. Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опанувати дисципліни циклів загальної та професійної підготовки.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СР
1	2	3	4	5

Тема 1. Розвиток сучасної системи вищої освіти України в умовах євроінтеграції.	8	2	-	6
Тема 2. Педагогіка вищої школи в освітній системі України.	6	2	2	2
Тема 3. Система вищої освіти в Україні. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти.	8	2	-	6
Тема 4. Зміст освіти у вищій школі та способи його реалізації.	6	2	2	2
Тема 5. Дидактичні основи педагогічного процесу	6	2	2	2
Тема 6. Методи і засоби навчання у закладі вищої освіти.	8	2	-	6
Тема 7. Сучасні організаційні форми навчання.	6	2	2	2
Тема 8. Актуальні проблеми системи контролю та оцінювання результатів навчальної діяльності у закладах вищої освіти.	6	2	2	2
Тема 9. Інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти.	6	2	2	2
Тема 10. Дидактичні основи управління навчально-творчою діяльністю здобувачів	8	2	-	6
Тема 11. Професійна діяльність та особистість педагога	8	2	-	6
Тема 12. Система забезпечення якості освіти.	6	2	1	3
Тема 13. Наукові засади управління закладом вищої освіти	8	2	-	6
Всього годин	90	26	13	51

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

- Кулішов В.С. Дидактика вищої школи: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 142 с. Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/731992/1/%D0%94%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%92%D0%A8_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf
- Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Х.: «Стильна типографія», 2019. 267 с.
- Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. – Х.: Стильна типографія, 2018. – 283 с.
- Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: «Твори», 2019. 240 с.
- Педагогіка вищої школи : підручник / В.П. Головенкін ; Міністерство освіти і науки України, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – Режим доступу: https://opac.kpi.ua/F/N5C8NSEHNAPG4AC7IU5U2NEI5TAN3GV7CCK72F4TT6YA2T8PH2-08156?func=find-acc&acc_sequence=005454291
- Реформування і модернізація освітніх систем країн світу XXI століття: монографія / за наук. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький, (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2018. 384 с.
- Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.

4.2. Допоміжна література:

- Європейська кредитно-трансферна накопичувальна система: довідник користувача / пер. з англ. ; за ред. д-ра техн. наук, проф. Ю. М. Рашкевича та д-ра пед. наук, доц. Ж. В. Таланової. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 106 с. – Режим доступу: <https://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protsetu.html?download=126:yekts-dovidnyk-korystuvacha-2015-r-pereklad-ukrainskoiu-movoju>
- Методичні рекомендації до складання програм навчальних дисциплін та робочих програм кредитних модулів [Текст] / Уклад. В. П. Головенкін. – 4-е вид., перероб. і доп. – К. : НТУУ «КПІ», 2014. – 28 с. – Режим доступу: <https://kpi.ua/files/bologna/recommendations-programming-disciplines.pdf>
- Нагаєв В.М. Університетська освіта: навчальний посібник. –Х.: «Смугаста типографія», 2015. –214 с.

4. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : підручник Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2017. 498 с.
5. Освітні програми НТУУ «КПІ»: Рекомендації до розроблення / Уклад. В. П. Головенкін. – К. : НТУУ «КПІ», 2016. – 40 с. – Режим доступу: https://kpi.ua/files/Osvitni_programu_2018.pdf
6. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки: навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 316 с.
7. Стандарти вищої освіти НТУУ «КПІ»: Рекомендації до розроблення / Уклад. В. П. Головенкін. – К. : НТУУ «КПІ», 2016. – 39 с. – Режим доступу: https://kpi.ua/files/Osvitni_programu_2018.pdf
8. Столяренко О.В. Моделювання педагогічної діяльності у підготовці фахівця: навч.-метод. посіб. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. 148 с.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

Тема 1. Розвиток сучасної системи вищої освіти України в умовах євроінтеграції

Інноваційна політика України в сфері вищої освіти. Імплементация Закону України «Про вищу освіту». Пріоритетні напрями державної політики щодо розвитку вищої освіти. Основні завдання, принципи та механізми освітніх реформ. Основні етапи й тенденції розвитку освітніх процесів у практиці сучасної вищої школи. Принципи, шляхи і засоби адаптації освіти України до Європейського освітнього простору.

Завдання на СР:

1. Адаптація вищої освіти України у Європейський освітній простір.
2. Охарактеризуйте принципи, на яких ґрунтується сучасна освітня діяльність.
3. Визначте зміст понять «гуманізація» та «гуманітаризація» вищої освіти.
4. Поясніть у чому полягають тенденції демократизації вищої освіти в Україні.

Тема 2. Педагогіка вищої школи в освітній системі України

Мета і завдання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми педагогіки вищої школи», її місце в професійній підготовці здобувачів вищої освіти. Педагогіка вищої школи в структурі педагогічних наук. Її об'єкт, предмет, завдання, функції, структура. Сучасні підходи до визначення категоріального апарату педагогіки вищої школи. Педагогічна система. Складники педагогічної системи. Зв'язок педагогіки вищої школи із іншими науками.

Завдання на СР:

1. Розкрийте основні категорії педагогіки вищої школи.
2. Сформулюйте мету і завдання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми педагогіки вищої школи».
3. Сформулюйте предмет педагогіки вищої школи.

Тема 3. Система вищої освіти в Україні. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти.

Сутність поняття «вища освіта», її функції. Загальні засади побудови системи вищої освіти в Україні. Основні принципи освіти в Україні. Структура системи вищої освіти в Україні. Рівні вищої освіти. Типи закладів вищої освіти. Модернізація сучасної вищої освіти.

Завдання на СР:

1. Проаналізуйте типологію навчальних закладів України.
2. Обґрунтуйте положення про ступеневу підготовку фахівців в системі вищої освіти.
3. Проаналізуйте державні нормативні документи в Україні з питань вищої освіти.
4. Охарактеризуйте тенденції розвитку вищої освіти у світі і в Україні.

Тема 4. Зміст освіти у вищій школі та способи його реалізації.

Сутність поняття «зміст освіти», його структурні елементи. Функції змісту освіти. Система сучасних стандартів вищої освіти. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти. Характеристика навчальних планів і навчальних програм. Навчальна книга в структурі професійної підготовки. Основні напрями оновлення змісту освіти.

Завдання на СР:

1. Охарактеризуйте сутність поняття «зміст освіти».
2. Розкрийте особливості структурних елементів поняття «зміст освіти».
3. Охарактеризуйте функції змісту освіти.

Тема 5. Дидактичні основи педагогічного процесу

Дидактика та її розвиток. Предмет дидактики. Основні категорії дидактики: «освіта», «виховання», «навчання», «викладання», «розвиток». Педагогічний процес. Структура педагогічного процесу. Етапи педагогічного процесу. Педагогіка співробітництва на основі відносин. Механізм суб'єкт-суб'єктної взаємодії педагога і студента. Наукові закони та закономірності навчання. Дидактичні принципи педагогіки. Індивідуалізація навчання. Диференціація навчальної діяльності. Цілі навчання. Форми організації навчання. Моделі навчання.

Завдання на СР:

1. Дайте визначення поняттям «інформація» та «наукова інформація».
2. Яким вимогам має відповідати наукова інформація?
3. Наведіть приклади навичок, якими ви володієте.
4. Як перевірити ступінь сформованості навичок?
5. Розкрийте структуру уміння.
6. Розкрийте сутність поняття «компетентність».

Тема 6. Методи і засоби навчання у закладі вищої освіти.

Особливості методів навчання у закладі вищої освіти. Методи навчання та їх класифікація: за джерелами передавання і характером сприймання інформації; за основними дидактичними завданнями; за характером пізнавальної діяльності; за бінарною класифікацією (методи викладання і методи учіння). Прийоми навчання. Дидактичні засоби та їх класифікація.

Завдання на СР:

1. Дайте визначення поняттям «метод навчання» та «прийом навчання».
2. Чим відрізняється використання методів навчання в середній і у вищій школі?
3. Охарактеризуйте основні види засобів навчання і зв'язок між ними.

Тема 7. Сучасні організаційні форми навчання.

Сутність поняття «форми організація навчання» у вищій школі. Групи організаційних форм: навчальні заняття, практична підготовка, самостійна робота, форми контролю. Лекції, методика їх підготовки і проведення. Види лекцій. Семінарське заняття, методика його підготовки і проведення. Практичне заняття, методика його підготовки і проведення. Лабораторне заняття, методика його підготовки і проведення. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів. Навчальна і виробнича практика студентів.

Завдання на СР:

1. Розкрийте головні дидактичні завдання лекції. Обґрунтуйте переваги і недоліки лекції та шляхи усунення недоліків.
2. Опишіть завдання викладача на практичних заняттях.
3. Охарактеризуйте дидактичні завдання різних типів семінарських занять й особливості їхнього проведення.
4. Розкрийте сутність основних методів активізації пізнавальної діяльності студентів на лекції.
5. Розкрийте призначення і сутність основних стимулів активізації пізнавальної діяльності студентів на заняттях.

Тема 8. Актуальні проблеми системи контролю та оцінювання результатів навчальної діяльності у закладах вищої освіти.

Компоненти, функції і види контролю. Методи і форми контролю навчальної діяльності у закладах вищої освіти. Організація складання іспитів і заліків. Методичні основи організації тестового контролю знань. Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів. Актуальні проблеми контролю і оцінювання досягнень студентів в сучасному освітньому середовищі.

Завдання на СР:

1. Сформулюйте основні цілі, завдання та функції контролю результатів навчальної діяльності у закладах вищої освіти.
2. Проаналізуйте переваги та недоліки різних форм контролю.
3. Визначте основні проблеми контролю і оцінювання досягнень студентів на сучасному етапі.

Тема 9. Інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти.

Загальна характеристика понять «освітні інновації», «педагогічна технологія». Загальна характеристика педагогічних технологій.

Характеристика інноваційних технологій навчання: технологія проблемного навчання; технологія програмованого навчання; технологія контекстного навчання; технологія дистанційного навчання; кредитно-трансферна технологія; ігрові педагогічні технології.

Завдання на СР:

1. Сформулюйте основні цілі інноваційного навчання.
2. Проведіть аналіз основних педагогічних технологій.
3. Розкрийте основні вимоги до технології програмованого навчання.
4. Обґрунтуйте завдання, цілі та функції модульної технології навчання.

Тема 10. Дидактичні основи управління навчально-творчою діяльністю здобувачів.

Навчально-творча діяльність. Концепція управління начально-творчою діяльністю студентів. Процес професійної підготовки фахівців за концепцією управління навчально-творчою діяльністю студентів. Теорія поетапного формування творчого досвіду В. П. Беспалько. Педагогічні закономірності та принципи управління навчально-творчою діяльністю студентів. Дворівнева педагогічна технологія управління навчально-творчою діяльністю студентів. Принципова схема організації дворівневої педагогічної технології управління НТД студентів. Схема реалізації процесу управлінського впливу на НТД студентів за дворівневою педагогічною технологією.

Завдання на СР:

1. Визначте значення педагогічного впливу на розвиток творчої особистості.
2. Проаналізуйте педагогічні закономірності та принципи управління навчально-творчою діяльністю студентів.
3. Визначте основні проблеми самоуправління НТД студентів.

Тема 11. Професійна діяльність та особистість педагога

Загальні засади педагогічної професії. Сутність і функції педагогічної діяльності. Структура педагогічної діяльності. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності. Педагог професійного навчання як індивід, особистість, суб'єкт, індивідуальність. Об'єктивні, суб'єктивні, особистісні фактори діяльності педагога. Індивідуально-психологічні особливості педагога та їх роль у професійній діяльності.

Завдання на СР:

1. Опишіть засади педагогічної професії.
2. Розкрийте сутність та функції педагогічної діяльності.
3. Охарактеризуйте структуру педагогічної діяльності.
4. Проаналізуйте індивідуально-психологічні особливості педагога та їх роль у професійній діяльності.

Тема 12. Система забезпечення якості освіти.

Основні підходи до визначення поняття "якість освіти". Процедури управління якістю вищої освіти: самооцінювання, стратегічне планування, моніторинг та вдосконалення якості вищої освіти. Складові системи забезпечення якості освіти: система забезпечення якості в закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти); система зовнішнього забезпечення якості освіти; система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти. Призначення та сутність процедур системи забезпечення якості освіти.

Завдання на СР:

1. Охарактеризуйте процедури управління якістю вищої освіти.
2. Охарактеризуйте поняття "якість освіти".
3. Який алгоритм розроблення стандартів вищої освіти?

Тема 13. Наукові засади управління закладом вищої освіти

Теоретичні та методологічні засади управління освітою. Процес управління освітою, його стадії. Типи управління освітою. Завдання методології управління освітою, функції методології управлінської діяльності. Принципи наукового управління закладами освіти. Об'єкт, предмет, властивості управління закладом освіти.

Основні підходи до управління закладом освіти. Концепції управління: технократичні, людиноцентровані, синтетичні.

Структура управління закладом вищої освіти. Керівництво факультетом, навчально-науковим інститутом, кафедрою. Вчена рада. Наглядова рада. Робочі та дорадчі органи. Органи громадського самоврядування закладів вищої освіти. Студентське самоврядування.

Завдання на СР:

1. Охарактеризуйте поняття «управління освітою».
2. Охарактеризуйте властивості управління закладом освіти.
3. Охарактеризуйте основні концепції управління закладом освіти

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських занять – сформулювати у здобувачів вищої освіти розуміння теоретичного матеріалу; вміння формувати самостійні судження, відстоювати власні погляди, аргументуючи їх на основі наукових фактів; уміння та навички самостійної роботи з підготовки до безпосередньої участі в семінарі-обговоренні.

Тема 1. Педагогіка вищої школи в освітній системі України.

1. Основні завдання, принципи та механізми освітніх реформ.
2. Адаптація вищої освіти України у Європейський освітній простір. Основні проблеми, які постають перед сучасною системою вищої освіти.
3. Педагогіка вищої школи в структурі педагогічних наук.
4. Мета і завдання педагогіки вищої школи.
5. Функції та структура педагогіки вищої школи.
6. Основні категорії педагогіки вищої школи
7. Педагогічна система та її компоненти.

Завдання на СР:

1. Зробіть висновки щодо впливу Болонського процесу на вищу освіту України
2. Охарактеризуйте особливості системи вищої освіти за кордоном.
3. Охарактеризуйте особливості педагогіки вищої школи на сучасному етапі розвитку України
4. Проаналізуйте зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками. Наведіть конкретні приклади таких зв'язків, їх взаємовплив та взаємозбагачення.
5. Що поєднує і що вирізняє поняття: «навчання», «виховання», «освіта»?

Тема 2. Зміст освіти у вищій школі та способи його реалізації.

1. Сутність поняття «зміст освіти».
2. Особливості структурних елементів поняття «зміст освіти».
3. Знання, уміння, навички, соціальний досвід як складники змісту освіти.
4. Система сучасних стандартів вищої освіти.
5. Державні нормативні документи в Україні з питань вищої освіти.
6. Яке призначення освітньо-професійної і освітньо-наукової програм?
7. Яке призначення нормативної і вибіркової частин змісту освіти? Чому існує такий поділ?
8. Яке призначення державних стандартів освіти?
9. Охарактеризуйте вимоги до підручника вищої школи.

Завдання на СР:

1. У чому сутність неперервної освіти?
2. Охарактеризуйте структуру і зміст навчального плану з вашого фаху. У чому сенс робочого навчального плану?
3. Які вимоги ставляться до силабусу?
4. Назвіть основні вимоги до навчального посібника.

Тема 3. Дидактичні основи педагогічного процесу

1. Сутність поняття «дидактика вищої школи». Чим вона відрізняється від дидактики загальноосвітньої школи?
2. Які завдання розв'язує сучасна дидактика вищої школи?

3. Зміст дидактичних понять: «навчання», «учіння», «викладання», «виховання», «освіта», «розвиток».
4. Специфіка загальних закономірностей навчання у дидактиці вищої школи.
5. Охарактеризуйте специфічні для дидактики вищої школи принципи навчання.
6. Розкрийте специфіку дотримання загальних принципів навчання у навчальному процесі вищої школи.

Завдання на СР:

1. Охарактеризуйте моделі навчання.
2. Охарактеризуйте інтерактивну модель навчання.
3. Охарактеризуйте дидактичні засоби навчання.
4. У чому сутність неперервної освіти?

Тема 4. Сучасні організаційні форми навчання. Методи навчання.

1. Сучасні організаційні форми навчання.
2. Педагогічні вимоги до сучасних лекційних занять.
3. Педагогічні вимоги до сучасних семінарських занять.
4. Педагогічні вимоги до сучасних лабораторних занять.
5. Педагогічні вимоги до організації самостійної роботи студентів.
6. Роль практики у навчальному процесі.
7. Сутність поняття «методи навчання».
8. Класифікації методів навчання.
9. Особливості використання у закладі вищої освіти загальних методів навчання.

Завдання на СР:

1. Сформулюйте вимоги до проблемної лекції.
2. Надайте рекомендації щодо використання певних принципів дидактики при проведенні практичних занять.
3. Надайте рекомендації щодо використання певних принципів дидактики при проведенні семінарських занять.
4. Охарактеризуйте види самостійної роботи.

Тема 5. Актуальні проблеми системи контролю та оцінювання результатів навчальної діяльності у закладах вищої освіти.

1. Основні компоненти контролю знань, умінь і навичок студентів.
2. У чому сутність основних функцій контролю знань, умінь і навичок.
3. Основні види контролю знань, умінь і навичок студентів.
4. Технологія використання методів і форм контролю успішності студентів у навчальному процесі ЗВО.
5. У чому сутність оцінювання успішності студентів?
6. Поняття про еталонні уявлення.
7. Організація складання іспитів і заліків.
8. Методичні основи організації тестового контролю знань.
9. Актуальні проблеми контролю і оцінювання досягнень студентів.

Завдання на СР:

1. Проаналізуйте види, форми організації та методи контролю навчальних досягнень студентів у навчальному процесі закладу вищої освіти. Запропонуйте шляхи їх удосконалення.
2. Якими критеріями користуються викладачі вищого навчального закладу при оцінюванні знань, умінь і навичок студентів?
3. Охарактеризуйте рейтингову систему перевірки й оцінювання знань, умінь і навичок студентів.
4. Проаналізуйте переваги та недоліки різних форм контролю.

Тема 6. Інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти.

1. Сутність поняття «педагогічні технології».
2. Структура педагогічних технологій.

3. Новітні технології навчання у вищій школі.
4. Особливості технології програмованого навчання.
5. Технологія дистанційного навчання.
6. Загальна характеристика кредитно-модульної технології.
7. Кредитно-трансферна технологія навчання.
8. Ігрові технології навчання.
9. Процес проектування педагогічних технологій.

Завдання на СР:

1. Проаналізуйте основні педагогічні технології.
2. Визначте основні особливості інноваційної технології.
3. Охарактеризуйте тренінгові технології навчання.
4. Визначення ефективності педагогічної технології.
5. Охарактеризуйте педагогічні умови організації педагогічної технології.

Тема 7. Система забезпечення якості освіти.

- 1 Основні підходи до визначення поняття “якість освіти”.
2. Призначення та сутність процедур забезпечення якості освіти.
3. Складові системи забезпечення якості освіти:
  - система забезпечення якості в закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти);
  - система зовнішнього забезпечення якості освіти;
  - система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти.

Завдання на СР:

1. Охарактеризуйте поняття “якість освіти”.
2. Охарактеризуйте процедури управління якістю вищої освіти.
3. Проаналізуйте університетську систему забезпечення якості освіти.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Вивчення дисципліни «Актуальні проблеми педагогіки вищої школи» проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у закладах вищої освіти, що передбачає питому вагу самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Самостійна робота полягає у підготовці до лекцій, семінарських (практичних) занять, опрацюванні завдань, отриманих на аудиторних заняттях, підготовці до модульної контрольної роботи та екзамену. Орієнтовний перелік питань для підготовки до екзаменаційної контрольної роботи наведено у [додатку А](#) до цього силабусу.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідування лекційних занять не оцінюється, але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Здобувачу вищої освіти складно буде належно підготуватись до семінарського заняття, виконати практичне завдання, якщо він буде пропускати лекції. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь здобувачів вищої освіти на семінарських (практичних) заняттях є обов'язковою. Рейтинг здобувача вищої освіти значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг з дисципліни. У разі пропуску семінарського заняття здобувачем вищої освіти обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання. Контроль знань (розуміння) здобувачем вищої освіти пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, з яким можна ознайомитися на сайті кафедри психології і педагогіки.

За присутність на семінарських заняттях бали не ставляться. На семінарському занятті здобувач вищої освіти може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу чи гаджетів не варто. Відповідати на запитання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки здобувача вищої освіти не з кращого боку.

Форми роботи

Лекції, семінарські заняття. Тематика лекцій висвітлена у силабусі дисципліни. Вітаються питання від здобувачів вищої освіти до викладача під час лекції. Допускається і вітається діалог між здобувачем вищої освіти і викладачем на лекції. На семінарських заняттях здобувачі вищої освіти фокусують свою увагу на аналізі педагогічних та психолого-педагогічних явищ та оволодівають активними прийомами управління дискусією.

Комунікація з викладачем можлива та заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також у межах консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, месенджер Telegram.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату <https://rb.gy/agihij>, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів вищої освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

Вирішення конфліктних ситуацій

У випадку виникнення конфліктної ситуації здобувача (здобувачів) вищої освіти з екзаменатором до проведення семестрового контролю згідно з п. 4.2 Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://osvita.kpi.ua/node/32> декан факультету створює комісію з проведення запланованого заходу семестрового контролю за обґрунтованою заявою здобувача вищої освіти або колективною заявою здобувачів вищої освіти.

Процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів регулюються Положенням про вирішення конфліктних ситуацій в КПІ ім. Ігоря Сікорського https://osvita.kpi.ua/2020_7-170.

У випадку незгоди здобувача вищої освіти з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету/директора інституту за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ в КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://osvita.kpi.ua/node/182>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, модульна контрольна робота.

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: екзамен.

Система рейтингових балів та критерії оцінювання заходів поточного контролю:

Рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни складається з балів (максимально 100), що отримуються за:

- 1) роботу на семінарських (практичних) заняттях (відповіді, вирішення завдань і доповнення відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії);
- 2) складання модульної контрольної роботи (МКР);
- 3) складання екзамену.

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях:

Максимальна кількість балів складає 28 (максимальна кількість балів на 1 занятті – 4):

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії	4
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	3
участь у проведенні заняття; надання відповідей або правильне вирішення завдань з неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	2
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	0

Здобувач вищої освіти отримує найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь у проведених семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу здобувача вищої освіти.

Викладач оцінює роботу здобувача вищої освіти на кожному семінарському занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на семінарському заняттях виставляється викладачем під час першого і другого етапу проміжної атестації – на 8-му і 16-му тижнях навчання відповідно.

2. Модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота складається з 22 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни. МКР проводиться за допомогою гугл-тестів на останній (передостанній) лекції. Доступ до МКР надається здобувачам вищої освіти лише під час лекції. Перескладати МКР не можна.

Максимальна кількість балів складає 22 (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1):

Тестове завдання виконане правильно (кожне з 22)	1
Тестове завдання виконане не правильно (кожне з 22)	0

3. Екзамен

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг не менше 25 балів.

Екзамен проводиться в письмовій формі.

Час екзаменаційної контрольної роботи – 90 хвилин.

За виконання екзаменаційної контрольної роботи максимально можна отримати 50 балів.

Екзаменаційний білет містить 2 завдання (по 25 балів кожне) за тематичними розділами дисципліни:

повна, чітка, викладена в логічній послідовності відповідь на питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення здобувачем вищої освіти власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні	25-22
відповідь на поставлене питання, але неповна або не достатньо чітка, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти з матеріалом лекцій та підручника; певні неточності у відповіді	21-18

достатньо поверхова відповідь на поставлене питання; неправильне розуміння суті питання; суттєві помилки у відповіді	17-15
неправильна відповідь на поставлене питання, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу; відсутність відповіді	0

У підсумку рейтингові бали, отримані за *роботу на семінарських (практичних) заняттях*, складання модульної контрольної роботи та складання екзамену, підсумовуються та переводяться до оцінки за університетською шкалою відповідно до таблиці:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам вищої освіти

За кожною темою даються посилання на список основної та допоміжної літератури, що не виключає можливості самостійно, по узгодженню з викладачем, розширити цей список.

Лекції проводяться з використанням мультимедійних презентацій (за наявності умов в аудиторії). Працюючи на лекції здобувачу вищої освіти варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, алгоритми, про які розповідатиме викладач. Якщо здобувач вищої освіти буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття. Якщо після цього здобувач вищої освіти презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших здобувачів вищої освіти, ставитиме питання викладачу та здобувачам вищої освіти – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу та глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої освіти має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений здобувач вищої освіти не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж здобувач вищої освіти не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо здобувач вищої освіти не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи здобувача вищої освіти і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено:

професором кафедри психології і педагогіки, д-ром психол. наук Ложкіним Георгієм Володимировичем
завідувачкою кафедри психології і педагогіки, д-ром психол. наук, професоркою Воляннюк Наталією Юріївною
доцентом кафедри психології і педагогіки, канд. психол. наук Блохіною Іриною Олександрівною

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 10 від 10.05.2023 р.)

Погоджено Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол № 7 від 25.05.2023 р.)

Перелік питань до екзаменаційної роботи

1. Охарактеризуйте інноваційну політику України в сфері вищої освіти.
2. Охарактеризуйте освітнє середовище закладу вищої освіти.
3. Розкрийте зміст поняття «освіта» і сформулюйте основні цілі освіти.
4. Обґрунтуйте основні принципи освіти в Україні.
5. Розкрийте сутність рівнів і ступенів вищої освіти в Україні.
6. Розкрийте типи ЗВО в Україні.
7. Розкрийте основні наукові завдання педагогіки вищої школи.
8. Розкрийте сутність понять: «знання», «навички» та «уміння» і поясніть їх діалектичний зв'язок.
9. Дайте визначення понять: «навчальний процес», «зміст освіти» та «зміст навчання».
10. Розкрийте зміст понять: «методи навчання», «засоби навчання», «форми організації навчання».
11. Розкрийте сутність етапів дидактичного процесу.
12. Обґрунтуйте необхідність міжнародного співробітництва у системі вищої освіти.
13. Сформулюйте основний закон дидактики.
14. Розкрийте сутність основних принципів дидактики.
15. Обґрунтуйте завдання викладача та методи управління мотивацією студентів.
16. Обґрунтуйте переваги та недоліки лекції як форми організації навчання.
17. Розкрийте основні дидактичні вимоги до змісту і структури лекції.
18. Розкрийте принципи побудови проблемної лекції.
19. Розкрийте сутність основних методів активізації пізнавальної діяльності студентів на лекції.
20. Дайте визначення семінарського заняття та його основних типів.
21. Дайте визначення практичного та лабораторного занять.
22. Дайте рекомендації щодо використання певних принципів дидактики при проведенні навчальних занять різних видів.
23. Охарактеризуйте інноваційні напрями у дидактиці вищої школи.
24. Розкрийте склад і призначення стандартів вищої освіти.
25. Розкрийте призначення та структуру стандарту вищої освіти та освітньої програми.
26. Розкрийте призначення та склад системи забезпечення якості освіти.
27. Зробіть аналіз основних факторів, що впливають на якість навчання.
28. Розкрийте сутність функцій педагогічної діяльності.
29. Розкрийте сутність основних видів контролю, обґрунтуйте їх цілі, функції та завдання.
30. Зробіть аналіз переваг і недоліків різних форм контролю якості підготовки студентів.
31. Розкрийте сутність вимог до контрольних завдань, обґрунтуйте шляхи їх забезпечення.
32. Обґрунтуйте шляхи до вибору складності, трудомісткості та тривалості контролю.
33. Визначте поняття педагогічної майстерності, її критерії та рівні.
34. Проаналізуйте елементи професійної компетентності викладача.
35. Охарактеризуйте шляхи розвитку педагогічних здібностей.
36. Розкрийте зв'язок між словесними, наочними і практичними методами навчання.
37. Розкрийте можливі зв'язки між методами навчання і технічними засобами навчання.
38. Охарактеризуйте зміст навчально-творчої діяльності.
39. Зробіть аналіз концепції управління начально-творчою діяльністю студентів.
40. Розкрийте сутність теорії поетапного формування творчого досвіду В. П. Беспалько.
41. Опишіть зміст мотиваційно-орієнтувального етапу дворівневої педагогічної технології управління НТД студентів.
42. Опишіть зміст планувально-творчого етапу дворівневої педагогічної технології управління НТД студентів.
43. Охарактеризуйте процедури управління якістю вищої освіти.
44. Опишіть зміст організаційно-перетворювального (креативнорозвивального) етапу дворівневої педагогічної технології управління НТД студентів.
45. Опишіть зміст етапу творчого саморозвитку (рефлексивно-творчого) дворівневої педагогічної технології управління НТД студентів.
46. Охарактеризуйте основні принципи управління вищим навчальним закладом.
47. Опишіть структурні підрозділи вищого навчального закладу.
48. Визначте основні особливості інноваційної технології.
49. Розкрийте зміст роботи вченої ради вищого навчального закладу, вченої ради факультету.

50. Охарактеризуйте діяльність органів громадського самоврядування вищого навчального закладу.